

سخن سردیبر

۱- آقای جی. ام. کوتزی (G.M. Kutzi) نویسنده آفریقایی برنده جایزه نوبل ادبیات سال ۲۰۰۳ به ترجمه بدون اجازه آثارش در ایران به شدت اعتراض کرد. او گفته: اینکه نویسنده‌ای در دنیا خواهان حقوق مؤلف (Copyright) برای آثارش باشد، تنها به خاطر پول نیست و حتی گاهی اصلاً پول مطرح نیست. اعتراض «کوتزی» در حالی است که تاکنون نزدیک به ۱۷ جلد از کتاب‌های وی بدون اطلاعش در ایران ترجمه و منتشر شده و گاهی بعضی از آنها با ترجمه‌های متعددی وارد بازار کتاب ایران شده‌اند.

رمان «در انتظار بربرها» در بین این ۱۷ جلد کتاب، به تنهایی چهار بار ترجمه و منتشر شده است (به نقل از روزنامه اعتماد چهارشنبه ۱۶ مرداد، صفحه ۲۰). بلی دوستان، واقعیت این است که در ایران ما چیزی به نام «حقوق مؤلف» یا همان کپی رایت (Copyright) نداریم و اگر هم وجود داشته باشد فقط روی کاغذ است و اینکه اگر کسی نسبت به اینگونه موارد اعتراض یا شکایتی هم داشته باشد راه به جایی نخواهد برد. یاد یکی از دوستان به خیر که چند سال پیش از استفاده بدون اجازه بخشی از پایان‌نامه‌اش به چندین جا شکوائیه نوشت و خواستار رسیدگی به حقوق مؤلف شد اما نه تنها چیزی دستگیرش نشد، بلکه در بعضی موارد مورد توهین هم قرار گرفت.

ما هم با مقالاتی که برای چاپ در فصلنامه علوم زمین به دستمان می‌رسد همین گرفتاری را داریم. بارها اتفاق افتاده که بعد از چاپ مقاله‌ای نامه یا نامه‌هایی از مؤلفین اصلی رسیده و نسبت به چاپ آن در فصلنامه به شدت اعتراض نموده‌اند که حق هم دارند، در این رابطه تا آنجا که از دستمان برآید، حداقل کاری که خواهیم کرد، از چاپ مقاله به هر شکلی جلوگیری می‌نماییم چون پیگیری این مسئله در صلاحیت مقامات ذیربط است. ذکر مثالی:

مقاله‌ای توسط شخصی که از ذکر نامش معذوریم، به دست ما رسید. مطابق معمول کار، ما آن را برای داوران ذیصلاح فرستادیم از قضا یکی از داوران در گذشته، مقاله انگلیسی زبان آن را دیده بود (برگرفته از پایان‌نامه فرد پژوهشگری که در خارج از کشور تألیف شده بود) که عین مقاله را همراه مقاله ترجمه شده کلمه به کلمه شخص یاد شده، برایمان فرستاد. جالب اینکه نویسنده به طرز ناشیانه‌ای حتی تلاش نکرده بود عنوان مقاله، تیرها و شماره شکل‌های آن را دستکاری نماید و آن را با عنوان دیگری به کار گیرد. ما که نمی‌توانستیم برای این عمل خلاف اقدامی نماییم فقط مقاله را با ذکر دلیل، مردود اعلام نمودیم همین و بس. با کمال تأسف باید گفت از این قبیل کارها در مجامع علمی ما بویژه در علوم زمین زیاد دیده شده است که امید است مسئولان ذیربط موضوع حق و حقوق مؤلف (Copyright) را جدی بگیرند و گرنه بسیاری از ارزشها به ضد ارزش تبدیل می‌شوند که در شأن دانش‌آموختگان کشورمان نیست.

۲- دوستان ما شاید کم و بیش اطلاع داشته باشند که کمیته ملی چینه‌شناسی ایران در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی با حضور نمایندگان از ارگان‌های ذیربط تشکیل شده بود که اتفاقاً فعالیت مستمری نیز داشته‌اند تا آنجا که بسیاری از سازنده‌های غیر رسمی به طور رسمی نامگذاری شدند و گام‌های بسیار مثبت و سازنده‌ای در سامان‌دهی چینه‌نگاری کشور برداشته شد.

در سال‌های پس از انقلاب اسلامی این کمیته دچار فترت‌های کوتاه و بلند مدت شد ولی گهگاهی هم جلسات آن به طور پراکنده و با حضور نمایندگان عضو این کمیته تشکیل می‌شد ولی به دلایلی این جلسات تداوم نمی‌یافت که کمبود آن در زمین‌شناسی مملکت کاملاً محسوس می‌نمود.

سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به عنوان متولی اصلی زمین‌شناسی کشور پس از تجدید سازمان این کمیته و دعوت از اعضای آن، اینک با خوشوقتی تشکیل مجدد این کمیته را بدین وسیله به اطلاع دانش‌آموختگان و دانش‌پژوهان علوم زمین می‌رساند و امید آن داریم که با حضور فعال و همچنین ارائه نظرات و پیشنهادها، این کمیته بتواند رسالتی که به عهده دارد به خوبی انجام دهد.